

міжгалузевих економічних відносин можна добитися сталого економічного розвитку економіки всієї країни. Тільки з урахуванням галузевих особливостей можливе ефективне становлення вертикально-інтегрованих структур. Розвиток інтеграційних процесів може відбуватися в умовах концентрації переробної промисловості та спеціалізації сільськогосподарського виробництва. Головною тенденцією регулювання нееквівалентності міжгалузевих відносин, забезпечення економічного зростання аграрного виробництва – є зростання продуктивності праці. Регулювання виробництва агропромислового комплексу, в умовах ринкової економіки, є головним завданням в еквівалентності міжгалузевого обміну. Подолання проблеми нееквівалентності, можливе в рамках удосконалення механізмів вертикальної координації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров. — 3е изд. — М.: Сов. энциклопедия, 1984. — 1600 с.
2. Экономическая энциклопедия. Политическая экономия. — М.: Экономика, 1971. — 327 с.
3. Белей С.І. Регіональний аспект відродження сільського господарства / С.І. Белей // Вісник ХНАУ. Серія «Економіка АПК і природокористування». — Харків, 2002. — С. 20–26.
4. Саблук П.Т. Формування міжгалузевих відносин : проблеми теорії та методології. / П.Т. Саблук, М.Й. Малік, В.Л. Валентинов. — К.: ІАЕ, 2002. — 294 с.
5. Березівський П.С. Організація, прогнозування та планування агропромислового комплексу: навч. посіб. / П.С.Березівський, Н.І.Михалюк; за ред. П.С. Берегівського. — 2-ге вид., стереот. — Львів: «Магнолія Плюс»; видавець СПДФО В.М.Піча, 2006. — 443 с.
6. Олійник О.В. Паритет цін на фактори виробництва та тенденції економічного розвитку / О.В. Олійник, Т.І. Олійник // Економіка АПК. — 2007. — №7. — С. 120 – 125.
7. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України від 18 жовтня 2005 року // Вісник Верховної Ради України. — 2006. — №1. — С. 17.
8. Малік М.И. Интеграция — як фактор підвищення ефективності реформованих сільськогосподарських підприємств / М.И. Малік, М.К. Горлатий, П.М. Федієнко. — К.: ІАЕ УААН, 2000. — 40 с.

УДК 330.322

ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОДЕЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Гриценко Л.Л.

Розглянуто функції держави при реалізації державної інвестиційної політики та запропоновано авторський підхід до поділу функцій держави у процесі управління інвестиційною діяльністю. Досліджено місце держави в інвестиційному процесі з урахуванням суб'єктних функцій, диференційованих за функціональними формами участі держави в інвестуванні. Обґрунтовано необхідність впровадження ефективних моделей та механізмів організації взаємодії держави та бізнесу в процесі реалізації державної інвестиційної політики.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна політика, держава, приватний бізнес, інвестор, бюджет, інфраструктура.

Складність реалізації державної інвестиційної політики полягає в тому, що держава як провідний суб'єкт її провадження має одночасно здійснювати декілька функцій, повноцінне виконання яких у значній мірі визначає ефективність проходження інвестиційних процесів у країні. При цьому посиленої уваги вимагає не стільки проблема державного втручання у процес інвестування,

скільки пошук нових ефективних форм взаємодії держави та приватного секторів, метою якого є розробка якісно нової моделі співробітництва, що дозволяє підвищити інвестиційний потенціал економіки країни та її здатність повноцінно трансформувати наявний інвестиційний потенціал в імпульсне джерело ініціювання інтенсивного економічного зростання та соціально-економічного розвитку на сучасних принципах суспільної відповідальності.

Питаннями дослідження місця і ролі держави в активізації інвестиційних процесів та економічному зростанні займаються вітчизняні та закордонні вчені, зокрема: А. Музиченко [1], Л. Швайка [2], В. Пшенична [3], В. Зимовець [4], Б. Кваснюк [5], В. Марцин [6] та ін. При цьому проблеми організації взаємодії держави та приватного бізнесу в контексті реалізації державної інвестиційної політики є недостатньо вирішеними і на сьогоднішній день вважаються актуальним напрямом сучасних наукових досліджень.

Метою статті є обґрунтування необхідності пошуку та дослідження ефективних моделей і механізмів взаємодії держави та бізнесу в контексті реалізації державної інвестиційної політики.

Функції держави при реалізації інвестиційної політики окреслюють особливості інструментарію, який має вона використовувати для їх виконання. А. Музиченко [1] виділяє такі основні способи і методи реалізації інвестиційної політики державою, що формують відповідні функціональні моделі її участі в інвестиційних процесах, як: законодавча база (адміністративні способи регулювання інвестиційного процесу); прогнозування, державне програмування, моніторинг і регулювання інвестиційного процесу; фінансування з бюджету (субсидії і субвенції); державне підприємництво.

У свою чергу, Л. Швайка [2] зазначає, що держава у процесі регулювання інвестиційної діяльності бере на себе одночасно кілька функцій, зокрема:

- регулювання (стимулювання або обмеження) загального обсягу капіталовкладень приватного бізнесу, що є головною макроекономічною функцією управління інвестиційним процесом у розвиненій ринковій економіці, яка здійснюється через політику позичкового відсотка, грошову, податкову й амортизаційну політики;
- вибіркове стимулювання капіталовкладень у певні підприємства, галузі і сфери діяльності через кредитні й податкові пільги, наприклад, за допомогою інвестиційного кредиту;
- пряме адміністративне втручання в інвестиційний процес з метою введення або виведення певних виробничих потужностей шляхом узгодження планів і дій найбільших корпорацій.

Отже, у загальному випадку ці функції доцільно поділяти на управлінські (пов'язані зі здійсненям процесу регулювання інвестиційної діяльності, включаючи формування відповідного нормативно-правового забезпечення, аналізу, прогнозування та планування інвестиційних потреб та інвестиційної активності в країні, необхідних змін інвестиційного середовища, розробку та впровадження комплексу відповідних заходів та моніторинг їх здійснення) та фінансові (пов'язані з діяльністю держави як інвестора або співінвестора інвестиційних проектів).

Інший підхід до класифікації функцій державного управління інвестиційною діяльністю застосовується в дослідженні Л. Швайка [2]. У ньому передбачається їх поділ на функції із залучення інвестицій і функції з використання інвестицій. Проте їх аналіз дозволяє стверджувати, що при правильності загальної ідеї розподілу функцій за відповідною ознакою, автором не враховано весь спектр функціональних обов'язків держави в інвестиційному просторі. Це пов'язано з тим, що основна увага у зазначеній праці приділяється диференціації функціонального наповнення ролі держави лише як організатора та регулятора інвестиційної активності, здійснюваної іншими суб'єктами інвестиційної діяльності, відповідно до встановлених засад державної інвестиційної політики.

У таблиці 1 нами запропоновано уточнений та доповнений підхід поділу функцій державного управління інвестиційною діяльністю, який, крім управлінської складової, враховує також фінансово-інвестиційне призначення держави як суб'єкта, що має можливості як самостійно генерувати, так і акумулювати та перерозподіляти значні обсяги інвестиційних ресурсів економічної системи.

Узагальнення функцій держави при реалізації державної інвестиційної політики дозволяє виділити загальні функціональні напрями її участі в інвестиційних процесах [3]:

- ефективне інвестування власних ресурсів, тобто безпосередня участь держави в інвестиційному процесі, яка проявляється в прямому фінансуванні або участі у фінансуванні інвестиційних

- програм, головною метою цього має бути вкладення інвестиційних ресурсів у найбільш ефективні та стратегічні проекти, контроль за їх виконанням та функціонуванням;
- здійснення пошуку та залучення інвесторів, що передбачає вивчення ринку пропозицій інвестиційного капіталу, виявлення та знаходження потенційних інвесторів, що будуть здатні вкласти кошти в інвестування державних проектів, створення відповідних умов для мотивації потенційних інвесторів в інвестуванні коштів саме в ті напрямки, котрі є найбільш потрібними та пріоритетними для держави саме в цій економічній ситуації (залучення інвестицій у визначені галузі або спрямування їх у пріоритетні території);
 - оптимізація параметрів діяльності інвесторів – напрям спрямований на мінімізацію ризиків та максимізацію позитивних наслідків діяльності приватних інвесторів, створення максимально сприятливого середовища для реалізації ефективної інвестиційної діяльності, надання необхідних інформаційних послуг, підтримки та державних гарантій, що дозволить забезпечити зростання прибутків підприємств з інвестиційним капіталом, збільшення надходжень до бюджетів та покращення соціальної інфраструктури.

Таблиця 1

Функції державного управління інвестиційною діяльністю

Напрямок дії	Функція	Суб'єкт реалізації
Залучення інвестицій	формування державної політики щодо залучення інвестицій; участь у міжнародному економічному співробітництві, роботі міжнародних економічних і фінансових організацій з метою залучення іноземних інвестицій, укладення міжнародних договорів з питань іноземного інвестування; визначення пріоритетних напрямів структурно-інвестиційної політики, пріоритетних напрямів використання інвестицій; здійснення обліку інформації стосовно джерел інвестицій, потреб їх залучення, напрямів та ефективності використання; створення сприятливих умов для діяльності інвесторів на території України та ін.	Президент України; Кабінет Міністрів України; Міністерство зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України; Міністерство економіки України; Міністерство фінансів України; Національне агентство України з питань розвитку та європейської інтеграції; Агентство з інвестицій та управління національними проектами України тощо
Використання інвестицій	організація експертизи та конкурсного відбору інвестиційних проектів і програм, пошук їх виконавців; організація збору, вивчення й узагальнення пропозицій суб'єктів інвестиційної діяльності щодо надання й отримання інвестицій, ведення обліку заявок інвесторів на участь в інвестиційних проектах і програмах; здійснення реєстрації інвестиційних проектів і програм	Міністерство економіки України; Міністерство фінансів України; Агентство з інвестицій та управління національними проектами України тощо
	бюджетне фінансування інвестиційних проектів та програм	Міністерство економіки України; Міністерство фінансів України; Державне казначейство України; Національне агентство України з питань розвитку та європейської інтеграції; галузеві міністерства та відомства; Агентство з інвестицій та управління національними проектами України тощо
	здійснення підприємницької діяльності з метою отримання інвестиційного прибутку як джерела наповнення бюджету (державне підприємництво)	підприємства та організації державного сектору економіки

Джерело: складено автором.

Специфіка зазначених функціональних напрямів визначає форми участі держави в інвестиційному процесі. Сучасна парадигма поглядів на місце держави в реалізації інвестиційних процесів,

що викладена у більшості літературних джерел з цієї проблематики, передбачає, що держава виступає в ролі лише двох учасників: прямого учасника інвестиційного процесу, який вкладає та інвестує власні кошти з метою отримання максимального прибутку для наповнення бюджету та покращення соціального становища у країні; учасника, який регулює, координує та контролює приватні інвестиційні потоки, спрямовує їх у більш доцільне для держави русло.

У процесі еволюції моделей господарства форми участі держави в інвестиційному процесі мали різне значення. Зважаючи на тривалий процес становлення компонентів ринкового механізму, нагальну потребу проведення структурної перебудови, недостатні темпи формування та нечисленність ринково орієнтованого приватного сектору, відсутність у нього достатньої кількості фінансових ресурсів, особливого значення набуває пряма участь держави як інвестора бюджетних коштів.

В Україні тенденції фінансування інвестицій в основний капітал за рахунок бюджетів є суперечливими (табл. 2). Так, протягом 2011 р. обсяг інвестицій в основний капітал, профінансованих за рахунок коштів державного бюджету, становив 9,5 млрд. грн., а частка цього джерела в структурі інвестицій становила 7,46 %, збільшившись на 1,17 відсоткового пункту проти показника попереднього року. Протягом 2001–2011 рр. рівень фінансування інвестицій в основний капітал за рахунок державного бюджету коливався від 4,41 % у кризовому 2009 р. до 10,49 % у 2004 р. Проте в цілому протягом досліджуваного періоду середній рівень участі державного бюджету у фінансуванні інвестицій в основний капітал є досить низьким та становить 6,05 %. У свою чергу, протягом 2001–2011 рр. рівень фінансування інвестицій в основний капітал за рахунок місцевих бюджетів коливається від 2,74 у 2009 р. до 4,68 % від загального обсягу інвестицій у 2004 р. У 2011 р. обсяг інвестицій в основний капітал, профінансованих за рахунок коштів місцевих бюджетів, становив 4,4 млрд. грн., а частка цього джерела у структурі інвестицій – близько 3 %.

Таблиця 2

Бюджет як джерело фінансування інвестицій в основний капітал в Україні у 2001–2011 рр.

Показник	Рік										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.											
Усього	23629	32573	37178	51011	75714	93096	125254	188486	233081	151777	150667
У тому числі за рахунок											
державного бюджету	1210	1749	1863	3570	7945	5077	6846	10458	11576	6687	9479
місцевих бюджетів	975	1332	1365	2095	3544	3815	5446	7324	9918	4161	4357
Питома вага в загальному обсязі інвестицій, %											
державного бюджету	5,37	5,01	7,00	10,49	5,45	5,47	5,55	4,97	4,41	6,29	7,46
місцевих бюджетів	4,09	3,67	4,11	4,68	4,10	4,35	3,89	4,26	2,74	2,89	2,92
Темп приросту, %											
загального обсягу інвестицій в основний капітал	37,9	14,1	37,2	48,4	23,0	34,5	50,5	23,7	–34,9	–0,7	38,8
інвестицій за рахунок державного бюджету	44,6	6,5	91,6	122,6	–36,1	34,8	52,8	10,7	–42,23	41,8	64,6
інвестицій за рахунок місцевих бюджетів	36,6	2,5	53,5	69,2	7,7	42,8	34,5	35,4	–58,1	4,7	40,3
валового внутрішнього продукту	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	–14,8	4,1	5,2

Джерело: складено автором за даними [7].

Отже, як засвідчує динаміка участі держави у фінансуванні інвестиційних потреб економічного розвитку України (рис. 1), протягом 2001–2011 рр. в Україні спостерігалось щорічне зростання інвестицій, здійснюваних за рахунок державного та місцевих бюджетів: середньорічний темп приросту фінансування інвестицій в основний капітал державним сектором економіки ставить близько 29,13 %.

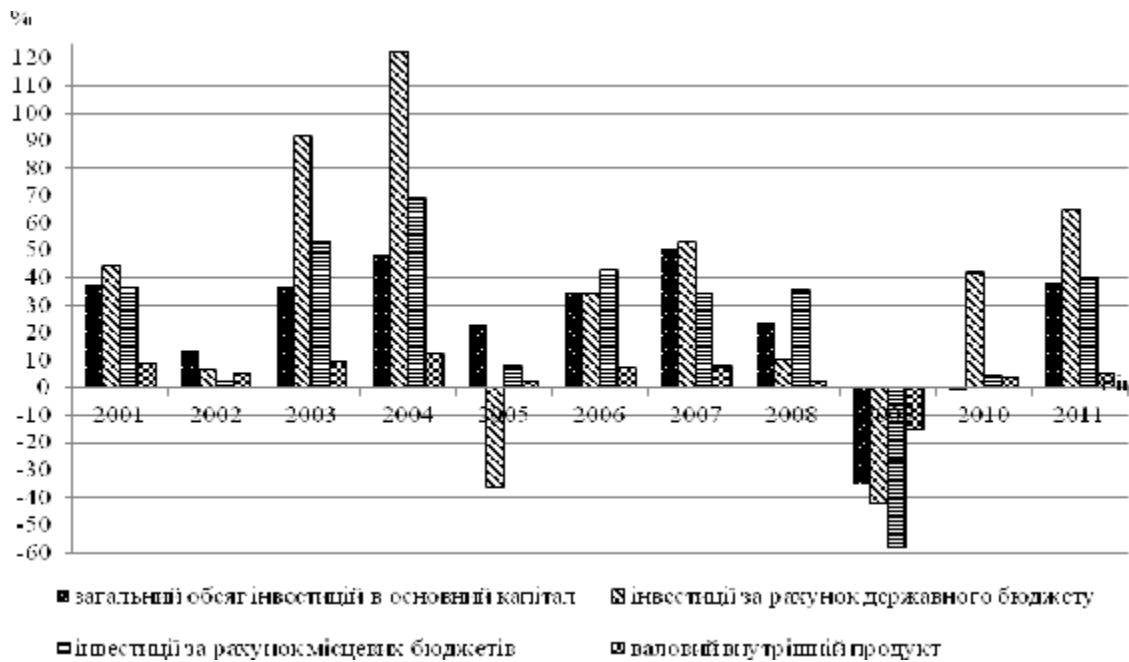

Рис. 1. Темпи приросту інвестицій в основний капітал, обсягів фінансування інвестицій з бюджетів різних рівнів та ВВП України в 2001–2011 рр.

Джерело: складено автором за власними розрахунками на основі даних [7].

При цьому зростання інвестиційної активності держави щорічно випереджало динаміку валового внутрішнього продукту (ВВП), що призводило до збільшення частки державних інвестицій у формуванні останнього. Виняток становили лише 2005 р., в якому відбулося скорочення інвестування за рахунок державного бюджету в умовах зростання інвестицій в основний капітал в цілому, їх фінансування за рахунок місцевих бюджетів та ВВП країни, та 2009 рр., в якому загальний спад інвестиційної активності був проявом наслідків глобальної фінансової кризи. У той же час в Україні протягом 2001–2011 рр. на фоні загальноекономічного спаду, зростання безробіття та інфляції, при незначному скороченні бюджетного дефіциту, інвестиційні видатки держави стосовно ВВП мали стійку тенденцію до збільшення (рис. 2). Це призводило до необґрунтованого посилення фіскального навантаження на всі сектори економіки, включаючи корпоративний, що стало одним із головних чинників загострення кризи у 2009 р., падіння інвестиційної активності корпоративного сектору, призупинення виробництва, тінізації економіки. Отже, розподіл видатків на фінансування структурної перебудови в Україні не сприяв економічній стабілізації та зростанню, мав вкрай обмежений і однобокий характер.

Зауважимо, що взаємозв'язок між державними інвестиційними видатками та економічним зростанням є недостатньо вивченим. В умовах неефективного функціонування ринкового механізму економічне обґрунтування державного втручання в економіку для розподілу ресурсів, що отримуються в результаті компенсаційних заходів, ґрунтується саме на припущенні, що державні видатки, у тому числі у вигляді бюджетних інвестицій, сприяють досягненню економічного зростання. Разом з тим державний сектор економіки традиційно має нижчу продуктивність у господарській діяльності, що дозволяє стверджувати про доцільність кількісної присутності його в інвестиційних процесах як прямого інвестора власних ресурсів, а також накладає певні обмеження на можливість використання такого способу фінансування інвестиційних потреб суспільства, як чинник економічного зростання.

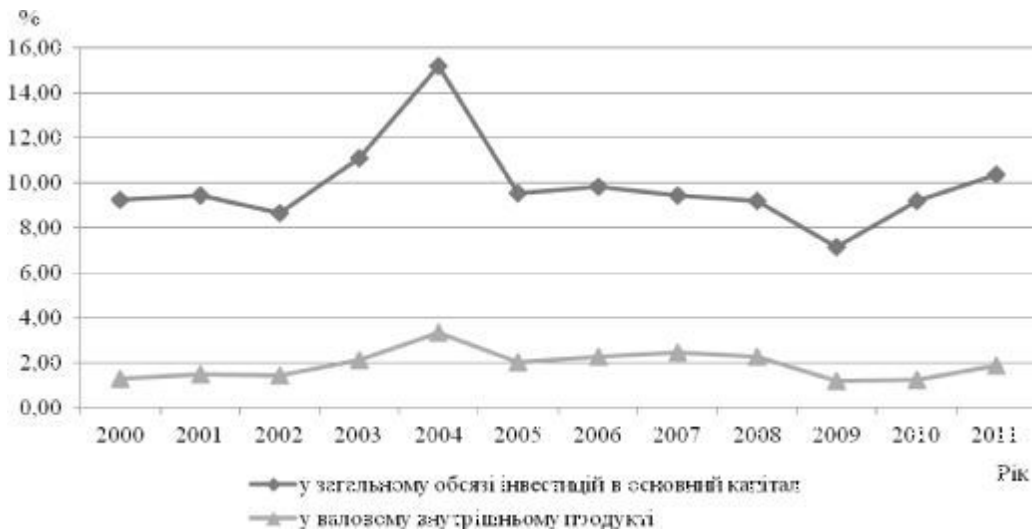

Рис. 2. Динаміка питомої ваги державного фінансування інвестицій в основний капітал в Україні у 2001–2011 рр.

Джерело: побудовано автором за власними розрахунками на основі даних [7].

Слід зазначити, що зростання державних інвестиційних видатків є головною особливістю бюджетних систем усіх розвинутих країн світу, побудова яких у сучасних умовах ґрунтується на відокремленому формуванні бюджетів розвитку як фінансовому інструменті активізації інвестиційної діяльності [4, 5]. Разом з тим відчутне розширення державних видатків на інвестиційні потреби для України в даний момент є досить проблематичним у зв'язку з недостатністю бюджетних ресурсів для повноцінного виконання всіх покладених на державу функцій, серед яких пріоритетність мають захищені статті витрат, як правило, винятково соціального спрямування. Але низький рівень інвестиційної активності держави має додаткові негативні наслідки для фінансування інвестиційних потреб суспільства. Так, значні інфляційні очікування, викликані дефіцитним фінансуванням, впливають на встановлення облікової ставки НБУ та кредитних ставок банками, викликаючи їх зростання, яке обмежує попит на кредитні ресурси з боку реального сектору економіки, що, у свою чергу, призводить до скорочення ним інвестиційної активності у зв'язку з дефіцитом власних інвестиційних ресурсів.

Як видно з рис. 3, протягом 2000–2008 рр. в Україні спостерігалось зростання обсягів як державного, так і приватного фінансування інвестицій в основний капітал.

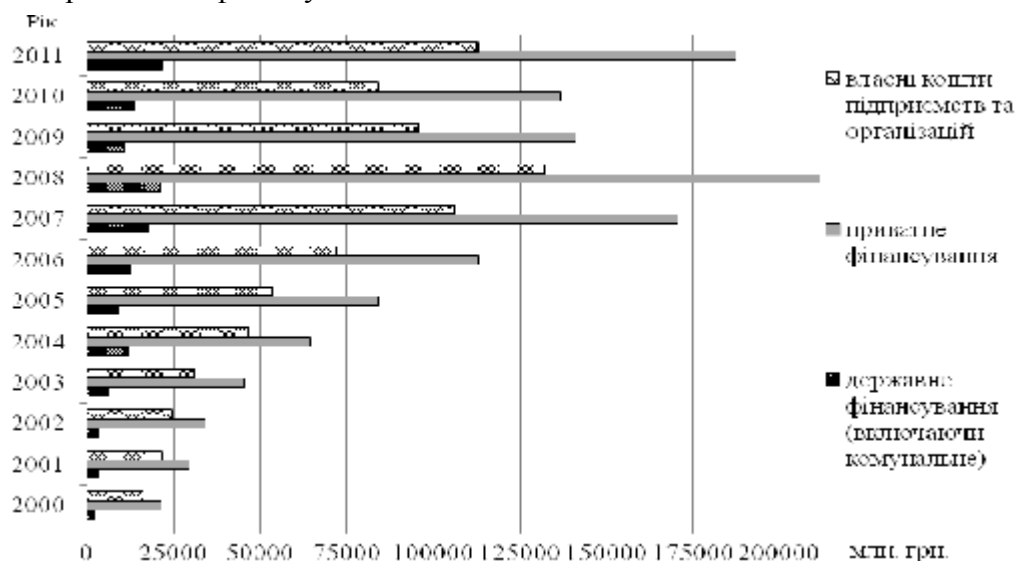

Рис. 3. Порівняння обсягів державного та приватного фінансування інвестицій в основний капітал в Україні у 2000–2011 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних [7].

При цьому основну частину приватного фінансування становили власні кошти підприємств та організацій, частка яких у структурі приватних інвестицій коливалася в межах діапазону від 61,39 % у 2011 р. до 75,54 % у 2000 р. та становила в середньому на рік 67,73 %.

Порівняння темпів зростання обсягів державного, приватного фінансування інвестицій в основний капітал (рис. 4) засвідчує, що динаміка використання власних коштів підприємств та організацій для інвестування в основний капітал в Україні серед інших факторів визначається також і зміною обсягу державних інвестицій, оскільки фази зростання та скорочення у зазначених показників є синхронними, хоча й мають різну амплітуду.

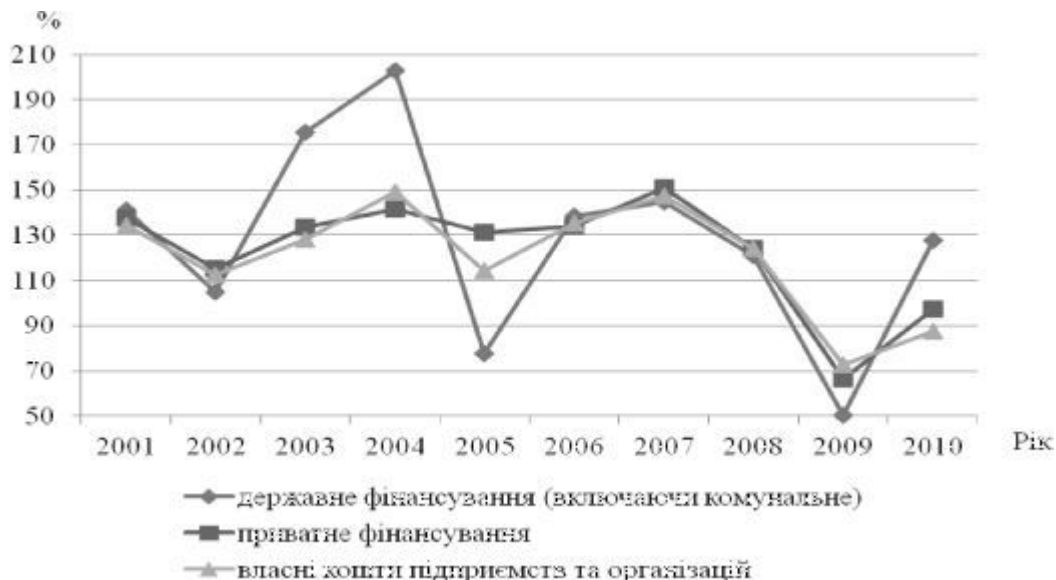

Рис. 4. Порівняння темпів зростання обсягів державного та приватного фінансування інвестицій в основний капітал в Україні у 2001–2011 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних [7].

Проблема побудови раціональної структури інвестиційних видатків є доволі складною, особливо враховуючи постійний інфляційний тиск, який примушує скорочувати видатки держави на інвестування та забезпечувати соціальний захист населення від негативних наслідків, що супроводжують проведення реформ. У таких умовах держава має насамперед забезпечувати розвиток інфраструктури, що сприяє приватним інвестиціям, фінансувати заходи щодо забезпечення нормального функціонування державної інфраструктури як базису для ефективної реалізації її регуляторних функцій в інвестиційній сфері, державні інвестиції в освіту для поліпшення трудових ресурсів, охорону здоров'я, яка сприяє підвищенню продуктивності праці. Саме така спрямованість державних інвестицій сприятиме ефективному зростанню капіталу й робочої сили, тобто забезпечуватиме стабільне зростання економіки.

Нагальність проблеми активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні зумовлює необхідність використання різноманітних форм залучення суб'єктів приватного бізнесу до фінансування не лише інвестиційних проектів виробничої сфери з чіткою комерційною складовою їх ефектів, а й так званих інфраструктурних проектів, що реалізуються у зазначених вище напрямках традиційно виключно державної інвестиційної активності. Використання цих форм взаємодії держави та бізнесу в процесі інвестування є особливим інструментом, оскільки, по-перше, їх запровадження відбувається на певному, достатньо високому етапі розвитку держави; по-друге, активність їх використання залежить від рівня розвитку економіки – розвинуті країни використовують значно більше форм порівняно з країнами, що розвиваються [5].

У ролі учасника інвестиційного процесу як регулятора держава повинна враховувати не тільки власні інтереси, а й інтереси приватних учасників. Для цього вона повинна вдосконалювати систему захисту прав інвесторів, в тому числі інтелектуальної; надавати відповідну державну підтримку; розвивати та запроваджувати належну практику корпоративного управління. Разом з тим, враховуючи функціональне наповнення державної активності в інвестиційній сфері, форми участі дер-

жави в інвестиційному процесі, на нашу думку, доцільно розрізняти в контексті особливостей реалізації інтересів та функцій держави в інвестиційному процесі, а саме як інвестора, співінвестора, регулятора та споживача ресурсів. Це дозволяє охопити всі етапи проходження інвестиційного процесу: від мотивації інвестицій до досягнення соціальних, економічних та бюджетних ефектів, а також врахувати можливість часткової участі держави в інвестуванні на тільки окремих етапах інвестиційного процесу, яка може, крім активних дій, передбачати і пасивне споживання інвестиційних продуктів. Узагальнена структурно-логічна схема місця держави в інвестиційному процесі з урахуванням вказаних суб'єктних функцій, диференційованих за функціональними формами участі держави в інвестуванні подана на рис. 5.

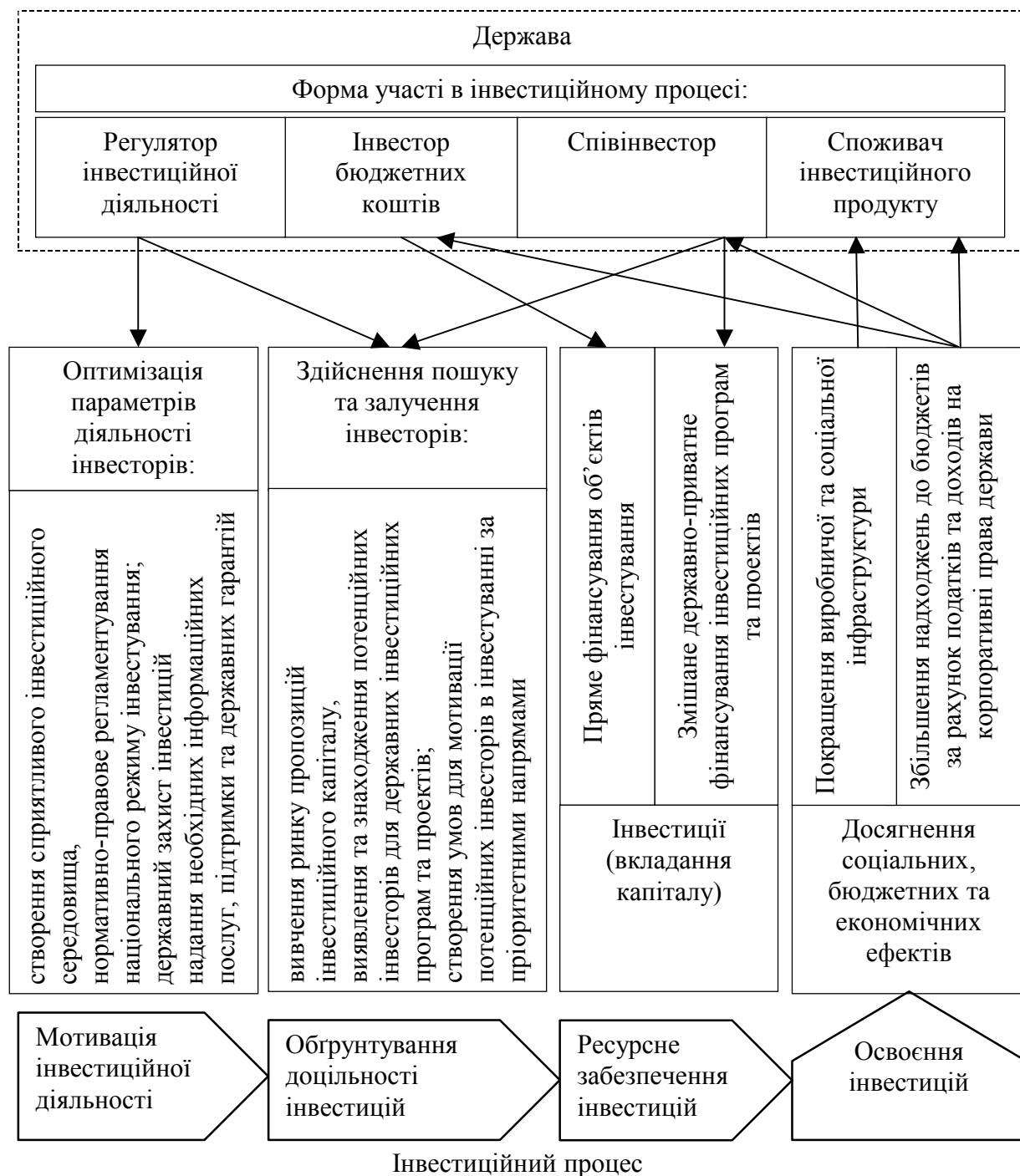

Рис. 5. Структурно-логічна схема місця держави в інвестиційному процесі

Джерело: авторська розробка.

У сучасних умовах, що характеризуються недостатністю державних джерел фінансування для забезпечення інвестиційних потреб суспільства, особливо гостро відчувається необхідність формування сприятливого інвестиційного середовища для приватних інвесторів. З цією метою сучасна

інвестиційна політика, враховуючи світовий досвід державного регулювання інвестиційних процесів, має передбачати:

- створення єдиного державного мегарегулятора інвестиційного процесу, який зможе скоординувати дії всіх органів виконавчої влади, що задіяні в реалізації, контролі, матеріальному, технічному та інформаційному процесах, діяльність установи такого типу дозволить застосовувати єдиний підхід до регулювання діяльності інвестиційного ринку;
- підвищення ефективності використання бюджетних інвестиційних ресурсів шляхом раціонального відбору та реалізації цільових програм, розробки інвестиційних проектів, які забезпечують узгодження інтересів підприємств, інвестиційних інститутів та держави, шляхом посилення державного контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних інвестицій;
- подолання диспропорційності та нерівномірності економічного розвитку регіонів України та їх інвестиційної привабливості шляхом направлення інвестиційних потоків у необхідне русло;
- забезпечення балансу всіх видів інвестиційних ресурсів, що буде базуватися на збільшенні питомої ваги власних коштів підприємства, пошуку можливостей використання бюджетних коштів з метою реалізації стратегічно важливих проектів та за допомогою використання практики державно-приватного партнерства;
- збільшення конкурентоспроможності національної продукції на світових ринках як ключового компонента економічного зростання країни завдяки впровадженню інноваційних технологій, новітніх наукових розробок, аналітично-технічних досліджень, при створенні ефективного законодавчого захисту прав інтелектуальної власності, стимулюванні інноваційного розвитку промислових підприємств та вживання запобіжних заходів щодо вироблення продукції, яке потребує ресурсовитратних, енергоємних та екологічно небезпечних застарілих технологій;
- формування ефективної інформаційної системи, яка б дозволяла потенційним інвесторам точно уявляти розміри інвестування, та створення прозорих бар'єрів входу на інвестиційний ринок;
- удосконалення та завершення процесу формування необхідної законодавчої бази інвестиційного процесу, яка дасть можливість створити дієву інвестиційну інфраструктуру та привабливе середовище для реалізації інвестиційних проектів;
- створення повноцінної інвестиційної інфраструктури шляхом державного забезпечення ефективного функціонування інвестиційних компаній;
- модернізацію ринків капіталу, реформування депозитарної та біржової систем шляхом консолідації всіх існуючих бірж та інших організаторів торгівлі, що дозволить забезпечувати мінімальні системні ризики, сприятиме тісній взаємодії організаторів торгівлі з централізованою депозитарною системою;
- реструктуризацію банківської системи як ефективної системи трансформації заощаджень в інвестиції;
- підвищення ефективності діяльності антимонопольних органів, оскільки спостерігається створення монополій у будівництві та енергетиці, водночас укрупнення експортно орієнтованих компаній у металургійній та хімічній галузях дозволило б їм знизити витрати і посилити вплив на формування світової ціни на їх продукцію;
- активізацію міжнародного інвестиційного співробітництва, сприяння залученню додаткових іноземних інвестиційних джерел, інтеграція України в науково-технічний та інноваційний світовий простір.

ВИСНОВКИ

Держава повинна спрямовувати інвестиційні потоки як державної, так і приватної власності на підтримку і розвиток пріоритетних та стратегічних галузей, що передбачає пошук ефективних моделей та механізмів організації взаємодії держави та бізнесу в процесі реалізації державної інвестиційної політики. Партнерський підхід створює нові можливості для суспільного розвитку за рахунок кращого розуміння умов діяльності і можливостей кожного сектора економіки, а також пошуку нових шляхів їх застосування в цілях досягнення загального блага. При цьому посиленої уваги ви-

магає не стільки проблема державного втручання у процес інвестування, скільки пошук нових ефективних форм взаємодії держави та приватного сектору, метою якого є розробка якісно нової моделі співробітництва, що дозволяє підвищити інвестиційний потенціал економіки країни та її здатність повноцінно трансформувати наявний інвестиційний потенціал в імпульсне джерело ініціювання інтенсивного економічного зростання та соціально-економічного розвитку на сучасних принципах суспільної відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Музиченко А. С. Державне регулювання інвестиційної діяльності: моногр. / А. С. Музиченко. — К.: Науковий світ, 2001. — 345 с.
2. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки / Л. А. Швайка. — К.: Знання, 2006. — 435 с.
3. Пшенична В. П. Формування моделі реалізації державної інвестиційної політики економічного зростання України: [Електрон. ресурс] / В. П. Пшенична. — Ефективна економіка. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=328>. — 12.03.2012. — Назва з екрану.
4. Зимовець В. Акумуляція фінансових ресурсів та економічний розвиток: моногр. / В. Зимовець. — К.: Ін-т економіки НАНУ, 2003. — 314 с.
5. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні / за ред. д-ра екон. наук Б. Є. Кваснюка. — К.: Ін-т економ. прогнозів. НАНУ, Харків : Форт, 2003. — 424 с.
6. Марцин В. Удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності в економіці України / В. Марцин // Актуальні проблеми економіки. — 2007. — № 5 (71). — С. 52 — 53.
7. Статистична інформація: [Електрон. ресурс] / Державна служба статистики України. // Офіційний сайт Державної служби статистики України. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. — 01.05.2012. — Назва з екрану.

УДК 332.021

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ І НАЦІОНАЛЬНОГО ТРУДОВОГО МЕНТАЛІТЕТУ

Семикіна М.В.

На основі аналізу широкого кола наукових джерел з'ясовано специфічні риси національного трудового менталітету, які сформувалися під впливом історичних, культурних, економічних та інших чинників, зумовлюють особливості формування мотивації праці в Україні. Обґрунтовано, що специфіка національного трудового менталітету неоднозначно впливає на ставлення до праці, результати трудової діяльності і темпи економічного розвитку

Ключові слова: менталітет, мотивація праці, трудова поведінка, ціннісні орієнтації.

В наукових публікаціях вітчизняних і зарубіжних економістів, які займалися проблемами праці, тривалий час залишався поза увагою взаємозв'язок мотивації праці і національного трудового менталітету. Така ситуація пояснювалася тим, що питання ролі менталітету в трудовому процесі виключалися з кола об'єктів самостійного дослідження на тій підставі, що, мов, не відносяться до компетенції економістів. З позицій сьогодення це не можна визнати правомірним. Взяття до уваги нової парадигми наукового мислення щодо усвідомлення пріоритетної ролі людини серед інших економічних ресурсів суспільного виробництва вимагає поставити дослідження формування та розвитку трудового менталітету у коло значущих проблем сучасної економічної науки про працю та її мотивацію. В мінливих ринкових умовах реалізація будь-якого управлінського рішення у сфері